

de Letteren, als Schoolopziener in het vierde district van *Groningen*, als Lid van vele Genootschappen, ook buiten 's Lands, te *Halle* en *Kopenhagen*, deed men hem welverdiende hulde. Hij was echter de man niet, om er zich op te verheffen. Stil en eenvoudig, was hij toch een echt kenner, ijverig beoefenaar, getrouw helper. Met REUVENS, SCHELTEMA en anderen was hij in gedurige briefwisseling. Hij miste het blakende vuur van SCHELTEMA, maar was niet minder grondig. Hij ging zijnen, dat is eenen stillen en vasten, weg. Was er verscheidenheid van gaven, gesteltenis en middelen bij SCHELTEMA en WESTENDORP, er was toch tevens éénheid van doel. Het leven, de bezigheden van SCHELTEMA waren woelig en afwisselend; die van WESTENDORP eenzelve en kalm. WESTENDORP onderzocht alles bedaard en naauwkeurig, vooral wat onze Vaderlandsche Oudheden betreft. Hij deelde niets mede, dan na rijpen rade, zonder zwier of verheffing, maar regt zakelijk, zoo als het een' man van diepe kunde, van zijnen stand, naar zijne afzondering, tijd en stemming voegde. Het Instituut is veel aan hem verplicht en heeft veel aan hem verloren.

Is eenheid van doel, verscheidenheid van middelen, van karakter, en wijze van mededeelen in het algemeen opmerkenswaardig, treffend is dit bijzonder in twee mannen beroemd in hetzelfde vak, welke de Derde Klasse in dezelfde maand, October 1835, verloor in HENDRIK AREND HAMAKER en JOANNES WILLMET.

Er is bij enkelden eene zekere oorspronkelijke kracht, een innig gevoel van eigenwaarde, van vrijheid en onafhankelijkheid, die, schoon niet altijd overeenstemmend met het believe van anderen, niet zelden hoogstnoodig is om het goede door te zetten, het ware licht op den kandelaaar te stellen, vooroordeelen tegen te gaan, kennis en waarheid te doen zegepralen. Dezulken minnen en zoeken de kern en pit, maar werpen met zekere verachting de omkleedfelen weg. Hunne uitspraken hebben zekeren toon van beslissing. Menschenvrees merken zij aan, als een te week uitvloeisel der al te verfijnde beschaving. Tegenstand verhoogt zelfs hun-

hunne stoutmoedigheid. Schoon niet afkeerig — en wie is het? — van 's naasten lof, schijnen zij dien van zich af te wenden, om er zich niet door te laten verleiden of verblinden; van velen geacht, van meerderen gevreesd, worden zij omringd van weinigen, maar die dan ook te inniger aan hen gehecht zijn; is hun eene snelle bevassing gegeven, om de gebreken van anderen te zien, stoutmoedigheid om die aan het licht te brengen, al ware die verborgen onder het schild van eene wereldgrootte beroemdheid, zoo worden zij nuttige en willige breekijsers in het gebied der letteren, onbesmette priesters der waarheid: — die echter, uit den toon van hun spreken en schrijven, tot hun innerlijk karakter, hart en wezen beflist, bedriegt zich niet weinig. Zij zijn dikwerf regt goede, brave en gevoelige menschen, hoogst getrouwe vrienden; hunne diepe geleerdheid ontnemt niets aan het wezen, wel iets aan den vorm. Zóó meen ik was ten minsten HAMAKER. Na eenen GEEL, BAKE, SIEGENBEEK en anderen, is het niet noodig veel tot zijnen lof te zeggen. Bij in- en uitlanders geacht, geëerbiedigd en gevreesd, bragt hij nieuw licht in oude en onbekende zaken. In de kracht zijns levens werd hij aan de letteren, die hij eerst laat had begonnen te beoefenen, ontrukkt. Hij was reeds zeer veel, en beloofde nog meer te worden. Het Instituut erlangde van hem *ontdekkingen en ophelderingen over Punische Oudheden*, aanwijzing van de *ligging, taal en het schrift van Carthago*; hij schonk het eene door en door geleerde *Verhandeling over de oorlogen der Christenen bij Damyathen*, eene andere *over de Oudheden in het Vaderland, weleer opgedolven en van Romeinschen oorsprong of voor Romeinsch gehouden*. Hij helderde *Phoenicische muntstukken* op, ontwikkelde de *eigenaardigheden der Arabische en Aethiopische talen*, sprak over *het verstand en de gelijkheid tuschen Perzische en Germaansche talen*, over *den invloed der gebeurtenissen in de laatste helft der vorige eeuw op de uitbreiding der Oostersche Studiën*, ten gevolge vooral der *bezittingen van de Engelschen in de Oost-Indiën en den veldtocht der Franschen in Egypte*. Wie herinnert zich niet zijne

stoute blikken, zijne Herkulifche wendingen, zijne regt mannelijke welsprekenheid bij die gelegenheid?

Het Instituut leed een zeer groot verlies aan hem, en doet thans, door mij, met innig gevoel, hulde aan zijne hoogstzeldzame geleerdheid en waarachtige edelaardigheid van inborst.

Er is bij een ander of anderen daarentegen een verfijnd innig gevoel voor schoonheid en goedheid, een regt kiesche smaak, eene bevalligheid van stijl, eene ruimte en vloeibaarheid van voordragt, wel ook eene vurige belangstelling, maar anders en zachter gewijzigd, maar onderworpen aan het believen en de goedkeuring van anderen, welke zij gaarne uitlokken. Zij worden hierdoor wel eens misleid om te veel teekening en kleur aan voorstel en voordragt te geven, die niettemin regt hadden, bij zoo veel goeds, ontzien, geëerbiedigd te worden door hen, ten wier behoefte ze goedaardig en welmeenend uitgestort worden. Menschkundige, leerzame menschevrienden en deelgenooten in de Studie miskennen de bron niet, noch den man; maar zij, die van verre en in de schaduw zich op te grooten afstand bevinden, maken zich daaraan schuldig. Zulke meer bevallige geleerden minnen ook wel de kern van zaken, maar gewikkeld in eenigzins glansrijke omkleedselen. De toon van hun spreken is vriendelijk, is zacht en minzaam, het hart innig goed en nederig; zij wekken genegenheid en liefde; zij sluiten de vrees, nu en dan zelfs het ontzag hun verschuldigd, buiten; zij hebben wel zekere opgetogenheid, maar de grootspraak zelve is bij hen niet gemeend. Hunne Godsvrucht is veelal zuiver en vol liefde. Zij minnen vurig de schoone kunsten. Zij zijn dikwerf het zout der zamenkomsten, en zijn ook bij min kundigen als onder de hunnen te huis. Smaak en kunde, bevalligheid, inschikkelijkheid, hartelijke belangstelling in alles, kenmerken hen niet zelden, en de ouderdom zelf doet het jeugdige vuur hunner opgetogene liefde en lust voor gezelligheid, letteren en kunsten niet verflaauwen. Zóó meen ik was ten minste eenigzins de zachtgestemde, smaakvolle, kundige

WILLMET voor de letteren, voor ons, voor zijne talrijke vrienden en bekenden.

Hoe werkzaam was hij niet van den beginne tot aan het einde in vele opzigten voor ons in het algemeen, voor de Derde Klasse in het bijzonder! Hij was jaren lang Lid der Administratieve Kommissie, dikwerf Voorzitter der Derde Klasse, verlevendigde de plechtige vereenigde Vergadering, door 's Konings tegenwoordigheid in 1814 opgeluisterd, ook door zijne voordragt; deelde dichterlijke vertalingen, waarin hij allergelukkigst was, mede uit zijnen rijken en geurigen Oosterfchen bloemhof, schetste ons uitnemend den *Staat der Oosterfche Letterkunde hier te lande in de 18de Eeuw*, weidde uit in *de verdiensten van Hollandfche Geleerden omtrent dezelve*, leerde ons nader kennen de *geschiedenis, den inhoud, de achting en waarde van het Wetboek der Mohamedanen, de Sonna genaamd*, sprak over *de verschillende wijze, waarop de volkeren van de oudste tijden af het aandenken aan belangrijke gebeurtenissen, voortreffelijke daden en doorluchtige personen getracht hebben te vereeuwigen, over het leven van LABED, over hetgeen de Arabieren, vooral MOHAMED en MAMUM voor de Wetenschappen bevolen en gedaan hebben, over de geschiedenis van den Arabifchen koophandel, over de gelijkheid van Godsdienstplegtigheden bij de Hebreën, Grieken en Romeinen en wat de smaak der Grieken zóó verfijnde, veredelde en algemeen deed zijn*. Zulke en ook andere ruime en milde giften bij zijn leven, en zelfs bij zijn sterven, gelijk U nader blijken zal, moeten ons den edelen, milddadigen en braven WILLMET doen beminnen en herdenken naar waarde; en de lof van zijnen meer grondig geleerden Leerling mag den zijnen niet doen vergeten.

Beide minden en beoefenden de Oosterfche Letterkunde, ieder op zijne wijze, naar zijnen aard. Het tegenovergestelde pad, door hen gekozen, liep uit op denzelfden tempel, vermeerderde de offergaven en de schatten van het heiligdom, waarin zij beide waardige priesters waren, de één eerbiedwaardig door ouderdom, de andere ontzagverwekkend door man-

nelijke kracht. HAMAKER drong dieper door, omvattede meer, verbond meerdere deelen en talen tot één groot geheel; zijn geheugen was hem getrouwer, zijne kennis schieen meer onuitputtelijk, zijne blakende lust, zijne onleschbare dorst, zijne geestdrift waren jeugdiger en vaster, hij was meer een wonder van geleerdheid. Maar ook WILLMET gloeide van Oostersch vuur; zijn Latijnsche stijl, zijn smaak, zijne zachte gemakkelijke overstorting, zijn beschaafde en minzame omgang zouden eenen HAMAKER niet ontferd hebben; WILLMET was voor onze Instelling niet minder nuttig en werkzaam. — Welk een geluk, welk een voorregt, Mijne Vrienden, bij zoo veel onderscheidens, zoo veel goeds en overéénstemmends tevens dankbaar te mogen erkennen, en ter leering aan ons zelve en anderen te mogen voorhouden!

Nog een verlies leed de Derde Klasse in den Heer NICOLAAS SMALLENBURG, die te *Warmond* op zijn buitenverblijf den 20sten Julij 1. l. in den ouderdom van 74 jaren overleed. Hij deed als Regtsgeleerde en Hoogleeraar op zijne wijze, in zijn vak, veel nut. Meer dan veertig jaren te *Leyden* en vroeger te *Franeker* werkzaam, gaf hij, om van zijne openbare Redevoeringen niet te spreken, in acht deelen de *Aanteekeningen van den beroemden SCHULTING op de Pandekten* uit. Aan het Instituut, zoo ver ik heb kunnen nagaan, schonk hij niet veel uit den rijken voorraad zijner diepe kennis en lange ondervinding. Hij was een regt praktisch Leeraar. Nederig, eenvoudig, wars van opsmuk en woordenpraal, zag hij minder op smaak van voordragt of stijl, dan op ware en grondige uitlegging van wetten. De Maatschappij verliest in hem een zeer weldadig, waarheidlievend, godvrezend, stil en ingetogen Geleerde. Zijne leerlingen zijn best in staat, hunne dankbaarheid door het vermelden van 's mans wezenlijke verdiensten open te leggen.

„Wanneer eenmaal” — schreef ons medelid JACOBUS VAN HALL, — „SMALLENBURG de tol der natuur zal betalen, dan zal zijn naam met dien van SCHULTING dankbaar bij Landgenooten en Vreemdelingen „herdacht worden.” — Dit zij zoo! — Het voegt eenen VAN HALL

Oostersche Letteren niet alleen heeft gehandhaafd, gelijk zulks hem paste, die, na zoo vele voortreffelijke voorgangers, aan Leiden's Hoogeschool dien tak van kennis mogt beoefenen en voordragen, maar dat hij ook, door een gegrond zelfvertrouwen geleid, stoutmoedig de wetenschap, welke hij de zijne mogt noemen, meerdere schreden heeft doen vooruitgaan; want dat was zijn doel, om de palen der menschelijke kennis steeds verder uit te breiden! Grootsoch Ondernemen, zijner waardig ¹!

JOANNES WILLMET, eens de Leermeester van HAMAKER, volgde dezen, weinige dagen later, (op 22 Octob.) in het graf ². Maar werd in HAMAKER de krachtige, werkzame man weggerukt, in WILLMET, op zijnen 85jarigen ouderdom, ging de grijsaard, zat van dagen, vreedzaam ter ruste. En waarlijk, hij kon dit leven verlaten, met de bewustheid van niet vruchteloos te hebben gearbeid! Kweekeling van het Amsterdamsch Athenaeum (even als REUVENS en HAMAKER beide zulks na hem geweest zijn), voorts Leerling van SCHULTENS, had hij, door de uitgave van zijn *Lexicon Arabicum in Coranum*, Rott. 1783, reeds vooraf de keuze gewettigd van Bestuurderen der Hoogeschool te Harderwijk, die in 1793, hem, toen Predikant te Loenen, het Hoogleeraarambt in de Oostersche Letterkunde aan genoemde Hoogeschool opdroegen, welke betrekking hij in 1804 met het Hoogleeraarambt in hetzelfde vak aan het Amsterdamsch Athenaeum verwisselde. Hij had het geluk in zijne langdurige Akademische loopbaan vele voortreffelijke kweekelingen te vormen. In twee Redevoeringen, te Harderwijk gehouden, *de sensu pulchri Arabium* en *de Hebraeorum ingenio ad poësin inprimis composito*, en twee anderen, te Amsterdam uitgesproken, *de retinenda antiqua Batavorum in Literis Orientalibus gloria*, en *de Arabum*

¹ Vergelijk J. B. in *Letterbode* 1835, II, bl. 274—276.

² *Letterbode* 1835, II, bl. 307 sq. Vgl. VAN LENNEP, *Ill. Athenaci Amstelod. Memorabilia*, 1832, bl. 266. sq.

meritis in literis medio aevo instaurandis, mogt men de be-
wijzen aantreffen, zoo van zijnen goeden smaak in de beoefe-
ning der Letteren, als van zijne geleerdheid. Dat hij de Geschie-
denis der Oostersche Letterkunde, vooral die van ons Vaderland,
gaarne beoefende en met dezelve naauwkeurig bekend was,
daarvan mag zijne *Schets van den Staat der Oostersche Litter-
atuur in Holland, in de 18de Eeuw*, afgedrukt in het Tweede
Deel van de *Gedenkschriften der Klasse*, een overtuigend be-
wijs opleveren. Op zijne hooge jaren bleef hij nog steeds zich
met de beoefening der Letteren bezig houden, hoezeer die
geene aanleiding mogt geven tot eenige verdere uitgave van
geleerde Geschriften. De Vergaderingen der Klasse woonde hij
met eene naauwgezetheid bij, die, ik geloof dit te mogen zeg-
gen, door niemand onzer werd geëvenaard, veelmin overtroffen.
Twee dagen vóór zijn afsterven was hij nog in de Klasse tegen-
woordig, doch toen reeds zag men hem in zoodanigen toestand,
dat niemand zich er mede kon vleijen, hem verder daar te zullen
ontmoeten. Hij ontsliep zacht. Vrede zij zijner nagedachtenis!

Op 20 Julij 1836 overleed, op zijn buitenverblijf te Warmond,
NICOLAAS SMALENBURG, sedert 1790 Hoogleeraar in de Regtsge-
leerdheid aan de Hoogeschool te Leyden. Een tijdvak van ruim
45 jaren mogt hij dus zich aan het Onderwijs toewijden, en zijne
dankbare leerlingen zijn daar, om hem de hulde hunner erken-
telijkheid toe te brengen. De beoefening van het Romeinsche
Regt in ons Vaderland heeft voorzeker aan zijne zoo veeljarige
lessen, alsmede aan de door hem bezorgde uitgave der Aanteekeningen van
SCHULTING op de Pandecten (in 7 Deelen) de groot-
ste verplichting. Sedert 1821 mogt het Koninklijk-Nederlandsche
Instituut, en in het bijzonder de Derde Klasse, den geleerden
man onder zijne Leden tellen. Wel is waar heeft de Klasse van
zijne hand geene Verhandeling of Opstel of wetenschappelijke
mededeeling ontvangen; doch de beleefde wijze, op welke hij